FEDERALE OVERHEIDSDIENST
MOBILITEIT EN VERVOER

ENQUÊTE BEMOB:
TELEWERK IN BELGIË IN 2022

www.mobilit.belgium.be

.be

Auteur:

Federale Overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer

Directoraat generaal Duurzame Mobiliteit en Spoorbeleid

Directie Mobiliteit – Dienst Studies en Enquêtes

enquetewwv@mobilit.fgov.be

Verantwoordelijke uitgever:

Emmanuelle Vandamme, Vooruitgangstraat 56 - 1210 BRUSSEL

Wettelijk Depot: D/2022/13.831/14– December 2022

Inhoudsopgave

BeMob-enquête: Telewerk in België in 2022 ... 3
Methode ... 3
De enquête ... 3
Kenmerken van het respondentenpanel ... 3
Telewerkcijfers ... 4
Telewerkers in België naar gewest van de woonplaats ... 4
Aantal in telewerk gepresteerde dagen, in België en per gewest van tewerkstelling ... 5
Aantal in telewerk gepresteerde dagen, naargelang de kenmerken van de werknemers ... 5
Telewerk en mobiliteit ... 7
Telewerk en woon-werkafstand ... 7
Telewerk en vervoerswijze ... 7
Verplaatsingsgewoonten op telewerkdagen ... 9
Impact van telewerk op mobiliteitsgedrag ... 10
Organisatie van het telewerk ... 12
Telewerk naargelang de bedrijfsgrootte en het telewerkbeleid van de werkgever ... 12
Plaatsen en dagen waar(op) het telewerk plaatsvindt ... 13
Omstandigheden van het telewerk ... 14
De materiële middelen waarover telewerkers beschikken ... 15
Factoren die telewerk aanmoedigen of ontmoedigen ... 17
Telewerk en mobiliteit, kernboodschappen ... 19

BeMob-enquête: Telewerk in België in 2022

Methode

De enquête

De enquête werd gehouden onder **1250 Belgische werknemers** in de periode van **21 juni tot 5 juli 2022**. Deze enquête is onderdeel van een ruimere enquête over de woon-werkverplaatsingen, die in verschillende golven zal worden uitgevoerd om de verschillende seizoenen van het jaar te bestrijken en waarbij uiteindelijk 5000 Belgische werknemers zullen worden bevraagd.

Kenmerken van het respondentenpanel

De verdeling van de 1250 werknemers in de enquête is als volgt:

- 634 vrouwen en 616 mannen;
- 265 respondenten behoorden tot de leeftijdscategorie 18-34 jaar, 586 respondenten tot de leeftijdscategorie 35-54 jaar en 399 respondenten tot de leeftijdscategorie 55 jaar en ouder;
- 599 respondenten hebben ten hoogste een diploma hoger secundair onderwijs en 651 hebben een diploma hoger onderwijs;
- 796 respondenten wonen in Vlaanderen, 348 in Wallonië en 106 in Brussel.

Vanuit professioneel oogpunt zijn de respondenten als volgt verdeeld:

	Aantal respondenten
Beroep	
Arbeider	191
Bediende	629
Ambtenaar	205
Leerkracht	63
Middenkader	68
Hoger kader/directie	30
Vrij beroep (advocaat, ...)	14
Middenklasse (handelaar, groothandelaar)	2
Zelfstandige (landbouwer, ondernemer) zonder personeel	36
Bedrijfsleider met 1 - 5 werknemers	3
Bedrijfsleider met 6 - 50 werknemers	5
Bedrijfsleider met meer dan 50 werknemers	4
Grootte van de onderneming die tewerkstelt	
Minder dan 10 werknemers	139
Tussen 10 en 49 werknemers	368
Tussen 50 en 99 werknemers	468
Tussen 100 en 249 werknemers	656
Tussen 250 en 1000 werknemers	1060
Minder dan 1000 werknemers	2370

Telewerkcijfers

Telewerkers in België naar gewest van de woonplaats

Ten tijde van de enquête verklaarde **32 % van de respondenten minstens één dag per week te telewerken**.

Brusselaars telewerken naar eigen zeggen **het vaakst**, met 43 % van de respondenten die minstens één dag per week telewerken, en **Walen het minst**, met 28 % van de respondenten die minstens één dag per week telewerken. (Zie Figuur 1 voor de verdeling van het percentage telewerkers).

Ter vergelijking: uit de maandelijkse arbeidsmarktcijfers van **Statbel DataLab**[1] blijkt dat in januari 2022 (toen telewerk door de gezondheidscrisis nog verplicht was) het aandeel loontrekkenden dat soms of regelmatig thuiswerkte[2] op Belgische schaal 40 % bedroeg. Tijdens dezelfde periode in januari 2019 (vóór de eerste algemene lockdown) bedroeg het aandeel loontrekkenden dat soms of regelmatig thuiswerkte 24 %. Volgens de laatste cijfers van juni 2022 werkte 39 % van de loontrekkenden af en toe of regelmatig thuis.

In een andere enquête over het woon-werkverkeer die in **december 2019** voor de FOD Mobiliteit en Vervoer werd uitgevoerd, bleek uit gegevens die door het bedrijf Ivox bij 2000 werknemers werden verzameld dat 76 % van de respondenten nooit telewerkt.

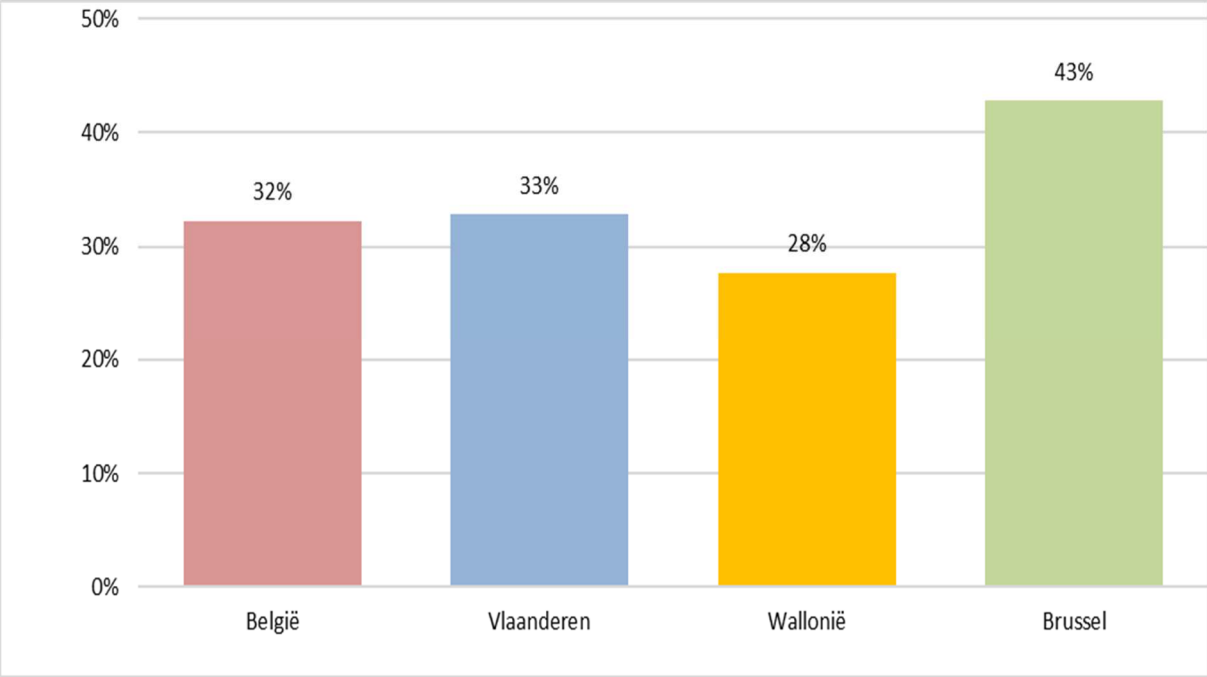

Figuur 1 Percentage van de respondenten dat minstens één dag per week telewerkt, in België en in de drie gewesten

[1] https://statbel.fgov.be/nl/themas/datalab/maandelijkse-cijfers-over-de-arbeidsmarkt

[2] Deze definitie omvat meer loontrekkenden dan de definitie die in deze enquête werd gebruikt en die telewerk vanaf één dag per week in aanmerking neemt

Aantal in telewerk gepresteerde dagen, in België en per gewest van tewerkstelling

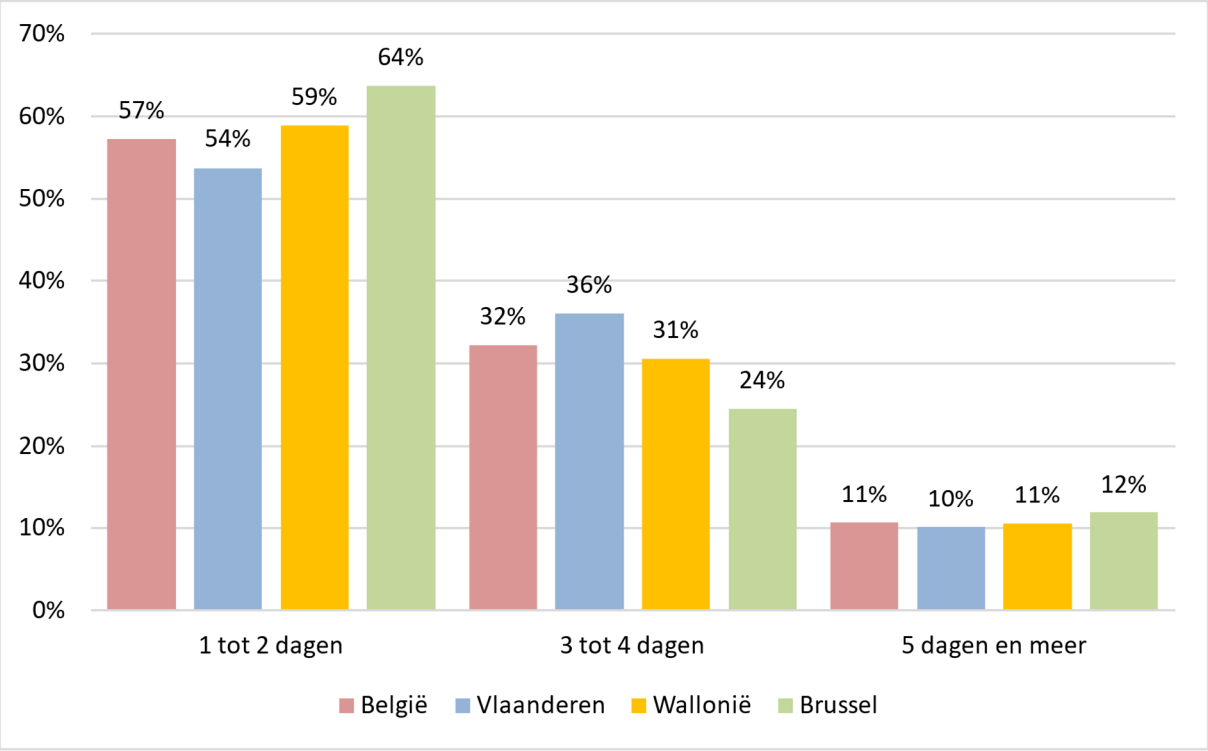

Figuur 2 Aantal door telewerkers in telewerk gepresteerde dagen per week, in België en per gewest van tewerkstelling

Op Belgische schaal blijkt dat de in de enquête bevraagde telewerkers **doorgaans 1 of 2 dagen per week telewerken** (57 %). 32 % onder hen geniet zelfs 3 tot 4 dagen telewerk per week.

Mensen die in Vlaanderen werken, lijken meer te kunnen telewerken, 3 tot 4 dagen per week (36 %). Voor degenen die in Wallonië en Brussel werken, is het gebruikelijker om 1 of 2 dagen per week te telewerken (respectievelijk 59 % en 64 %). Telewerk van 5 of meer dagen per week is eerder verwaarloosbaar (< 15 %). (Zie Figuur 2 voor de verdeling van het aantal telewerkdagen per week).

Aantal in telewerk gepresteerde dagen, naargelang de kenmerken van de werknemers

Doorgaans blijkt uit de enquêtegegevens dat **iets meer mannen dan vrouwen nooit telewerken** (respectievelijk 70 % versus 65 %). Maar ook het aantal respondenten dat minstens één dag per week telewerkt, lijkt te **dalen met de leeftijd**. (Zie Figuur 3 en Figuur 4).

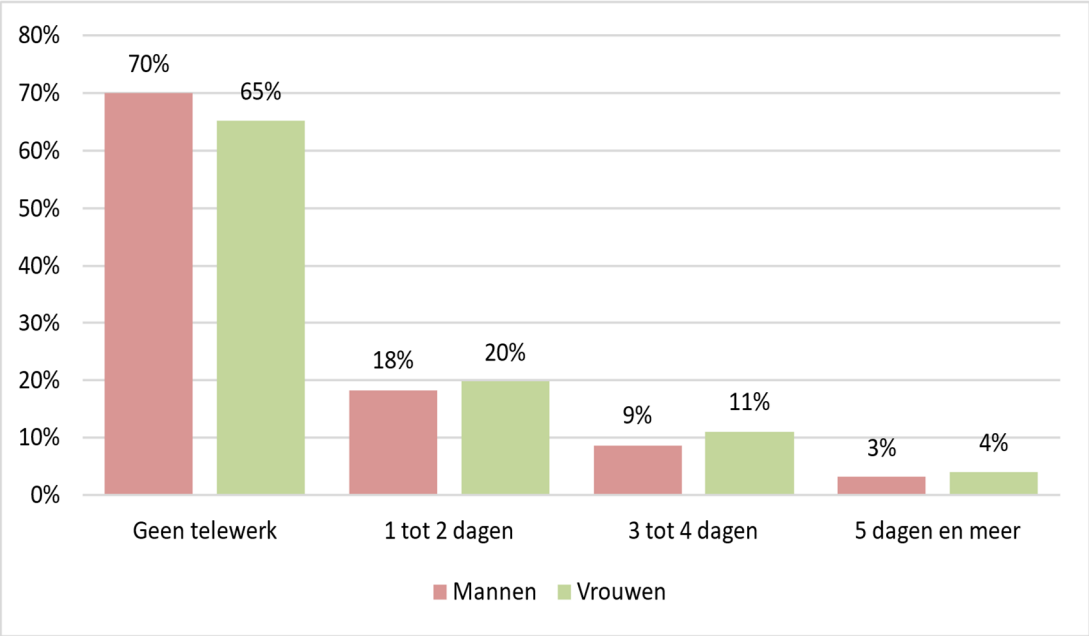

Figuur 3 Aantal in telewerk gepresteerde dagen per week, mannen en vrouwen

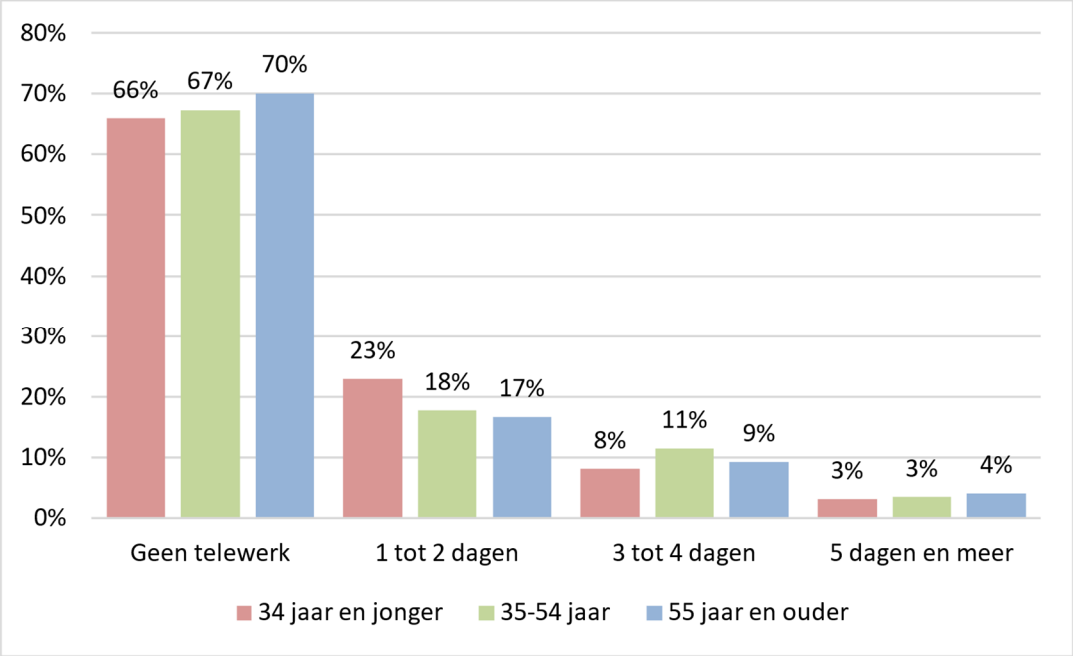

Figuur 4 Aantal in telewerk gepresteerde dagen per week, per leeftijdsgroep

Wat de kenmerken van de respondenten in verband met hun beroepsactiviteit betreft, belichten de resultaten van de enquête andere elementen. Als we de **deeltijdwerkers** met de voltijdwerkers vergelijken, stellen we vast dat de eerstgenoemden **talrijker** zijn **om niet** minstens één dag van de week **te telewerken**: 79 % versus 65 %. Voorts is het onder zelfstandigen en ambtenaren dat men de minste respondenten telt die niet telewerken.

Telewerk en mobiliteit

Telewerk en woon-werkafstand

Uit de enquêtegegevens blijkt dat het aandeel telewerkers toeneemt naarmate de afstand tussen de woon- en werkplaats toeneemt. **Boven de 50 km doet meer dan de helft van de respondenten** minstens één dag per week aan telewerk (zie Figuur 5).

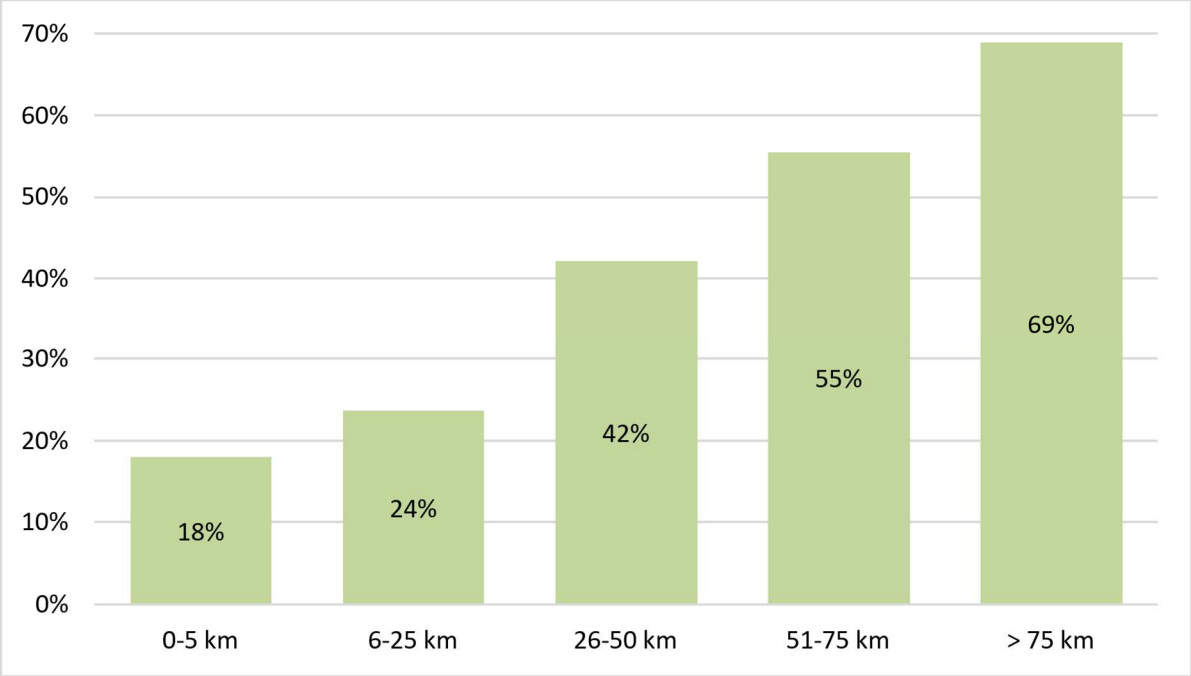

Figuur 5 Percentage telewerkers, naar woon-werkafstand

Telewerk en vervoerswijze

Wat de hoofdvervoerswijzen voor het woon-werkverkeer betreft, is het meest opvallende resultaat dat **meer telewerkers de trein nemen dan niet-telewerkers**, 61 % versus 39 %. De vergelijking tussen telewerkers en niet-telewerkers voor elke vervoerswijze wordt in Figuur 6 weergegeven.

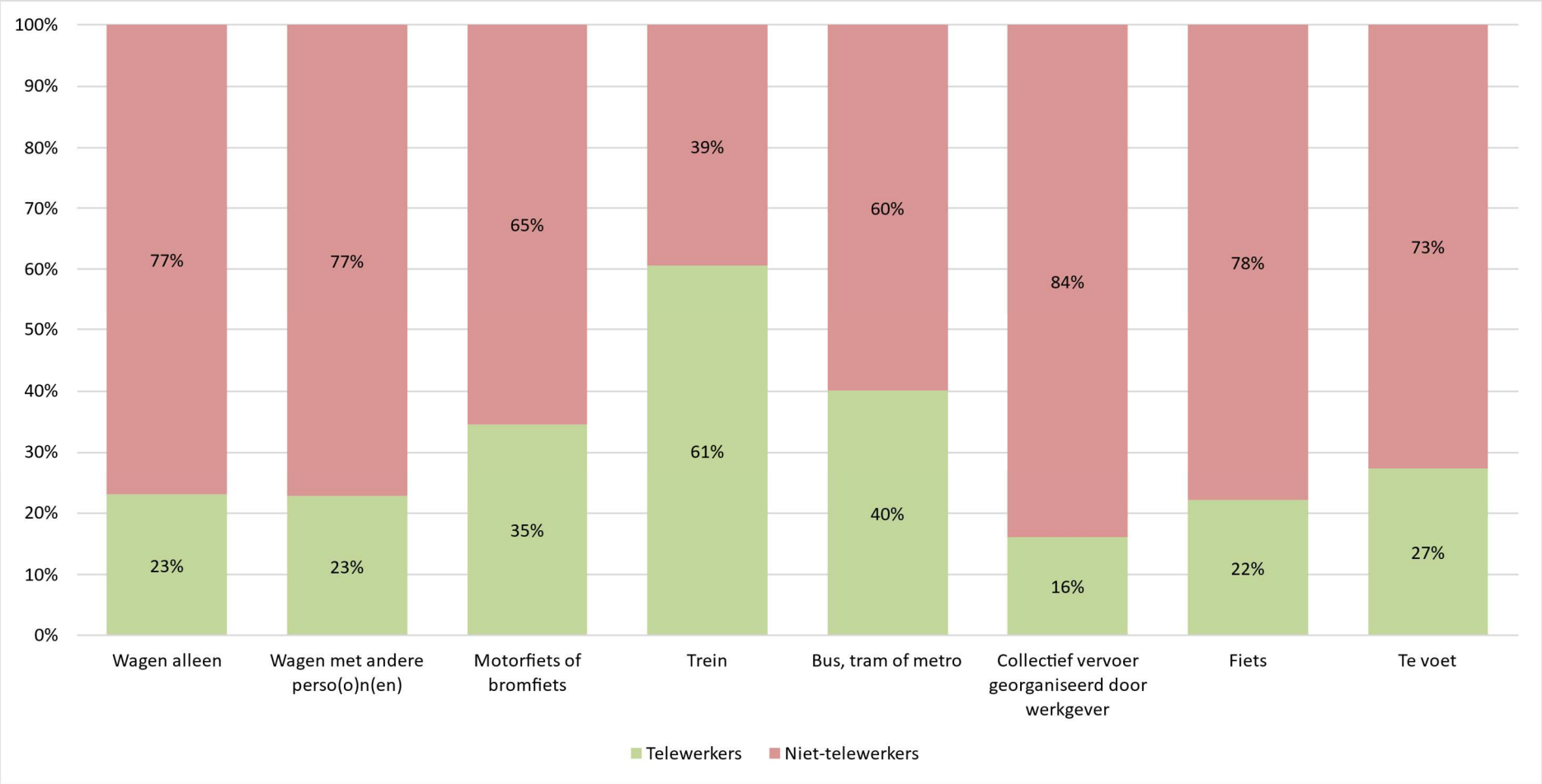

Figuur 6 Percentage telewerkers versus niet-telewerkers voor de belangrijkste vervoerswijzen voor woon-werkverkeer

Verplaatsingsgewoonten op telewerkdagen

In het algemeen lijkt telewerk niet te hebben geleid tot veel bijkomende verplaatsingen of significante veranderingen met betrekking tot de tijdstippen waarop verplaatsingen worden gemaakt (zie Figuur 7). Er kan echter worden vastgesteld dat het aantal **winkel- en dienstengerelateerde verplaatsingen toeneemt of dat deze door de week en overdag plaatsvinden (in plaats van 's avonds, in het weekend of op verlofdagen) bij** respectievelijk **28 % en 32 % van de telewerkers in de enquête** (zie Figuur 8).

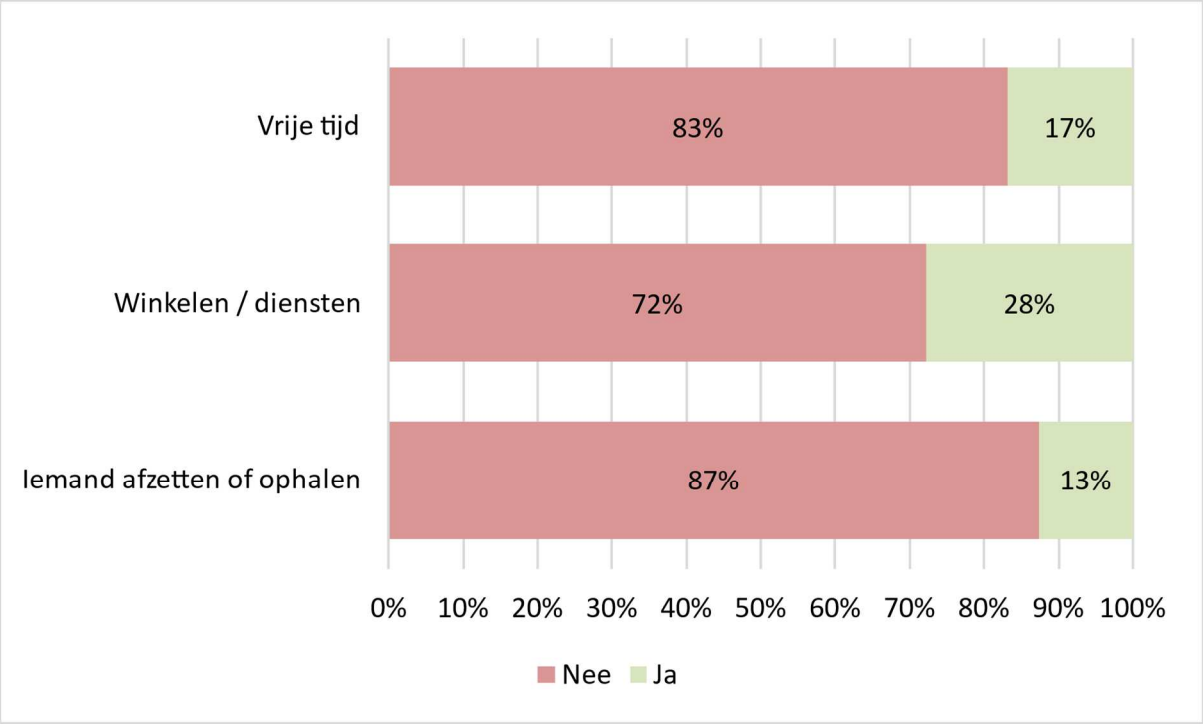

Figuur 7 Meer verplaatsingen op telewerkdagen?

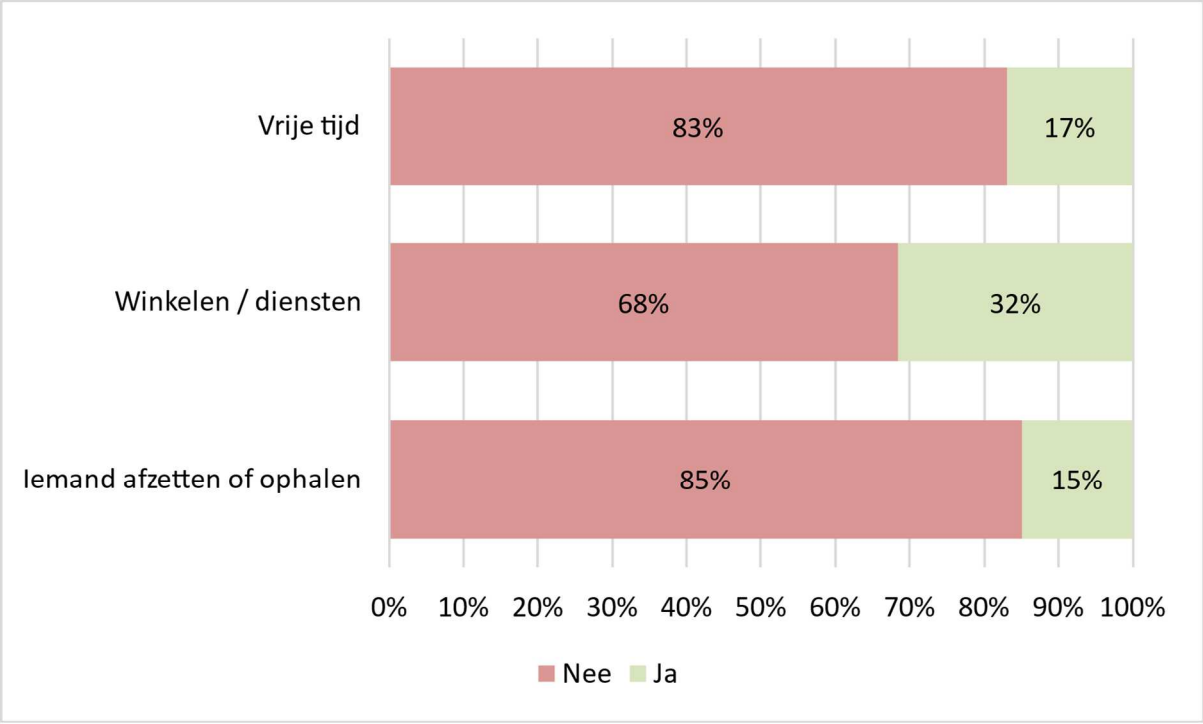

Figuur 8 Veranderingen in de tijdstippen waarop verplaatsingen plaatsvinden?

Impact van telewerk op mobiliteitsgedrag

Dankzij telewerk zou een aantal respondenten **meer gemotiveerd zijn om het openbaar vervoer in plaats van de auto naar het werk te nemen (29 %) of om hun fiets van stal te halen (30 %)** op dagen waarop zij niet (zouden) telewerken.
Hoewel de afstand tussen de woon- en werkplaats omwille van telewerk voor 42 % van de respondenten niet langer een doorslaggevende factor bij de verandering van werkgever is, overweegt **51 %** van hen toch **geen verhuis naar een locatie verder weg van de werkplek**.
De gewoonte van een groot aantal werknemers om te telewerken, geeft sommigen het gevoel dat de problemen in verband met parkeren of autogebruik zouden afnemen (voor respectievelijk 38 % en 41 % van de respondenten).
Tevens **zou telewerk de tolerantie van** sommige respondenten **ten aanzien van het ongemak van het te voet gaan of fietsen (40 %) of het gebruik van het openbaar vervoer (30 %)**, maar ook de auto (34 %) kunnen **vergroten**.
(Zie Figuur 9 voor de gedetailleerde antwoorden).

Wat de mobiliteitsvraag betreft, kan op basis van de woon-werkafstand en het aantal telewerkdagen per week dat door de respondenten is opgegeven enerzijds, en het aantal werknemers in België anderzijds, worden geschat dat er **per dag 14 miljoen kilometers aan woon-werkverplaatsingen,** die niet door telewerkers worden gemaakt, **worden uitgespaard**.
De positieve impact van telewerk op de mobiliteit moet echter worden genuanceerd door mogelijke reboundeffecten, zoals de grotere afstand tot de woonplaats bij een verandering van werkgever of een verhuizing van de werknemer (waarbij de afstand dankzij telewerk een minder groot obstakel vormt)[3].

[3] Voor meer informatie kan de lezer het volgende (Franstalige) document raadplegen: Greenworking en ADEME. 2020. Etude sur la caractérisation des effets rebond induits par le télétravail.

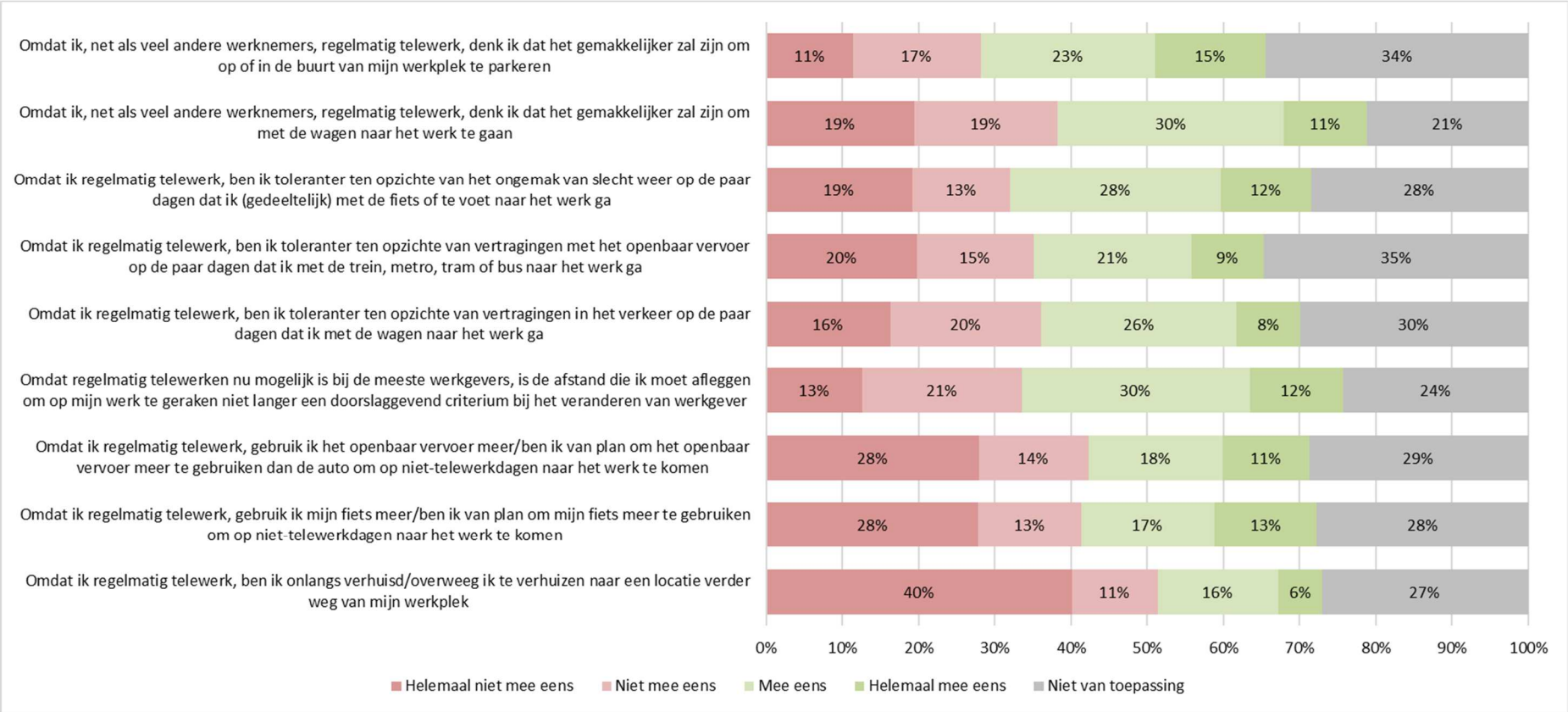

Figuur 9 Impact van telewerk op mobiliteitsgedrag

Organisatie van het telewerk

Telewerk naargelang de bedrijfsgrootte en het telewerkbeleid van de werkgever

Bij de respondenten die **in Vlaanderen** werken **vindt men het grootste aantal werkgevers die geen telewerk toestaan (61 %)**. In Wallonië en Brussel zou echter ook iets meer dan de helft van de werkgevers geen telewerk toestaan. (Zie Figuur 10 voor het aantal toegestane telewerkdagen).

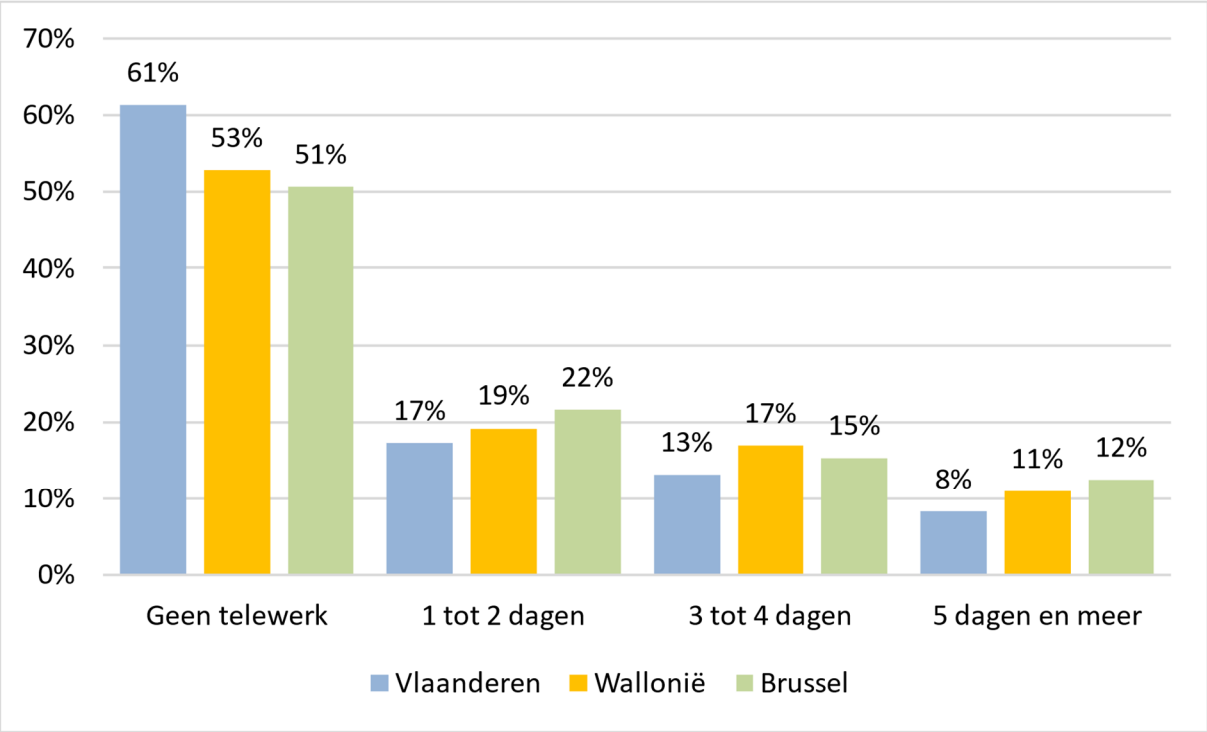

Figuur 10 Maximumaantal door de werkgever toegestane telewerkdagen per week, per gewest van tewerkstelling

Zoals uit de gegevens van Figuur 11 blijkt, worden de wensen van de werknemers niet altijd positief onthaald in het telewerkbeleid van de werkgever. Zo wil **21 % van de respondenten aan telewerk doen, terwijl de werkgever het niet toestaat**. Wat dat betreft is er misschien nog een marge voor de verruiming van het telewerk.

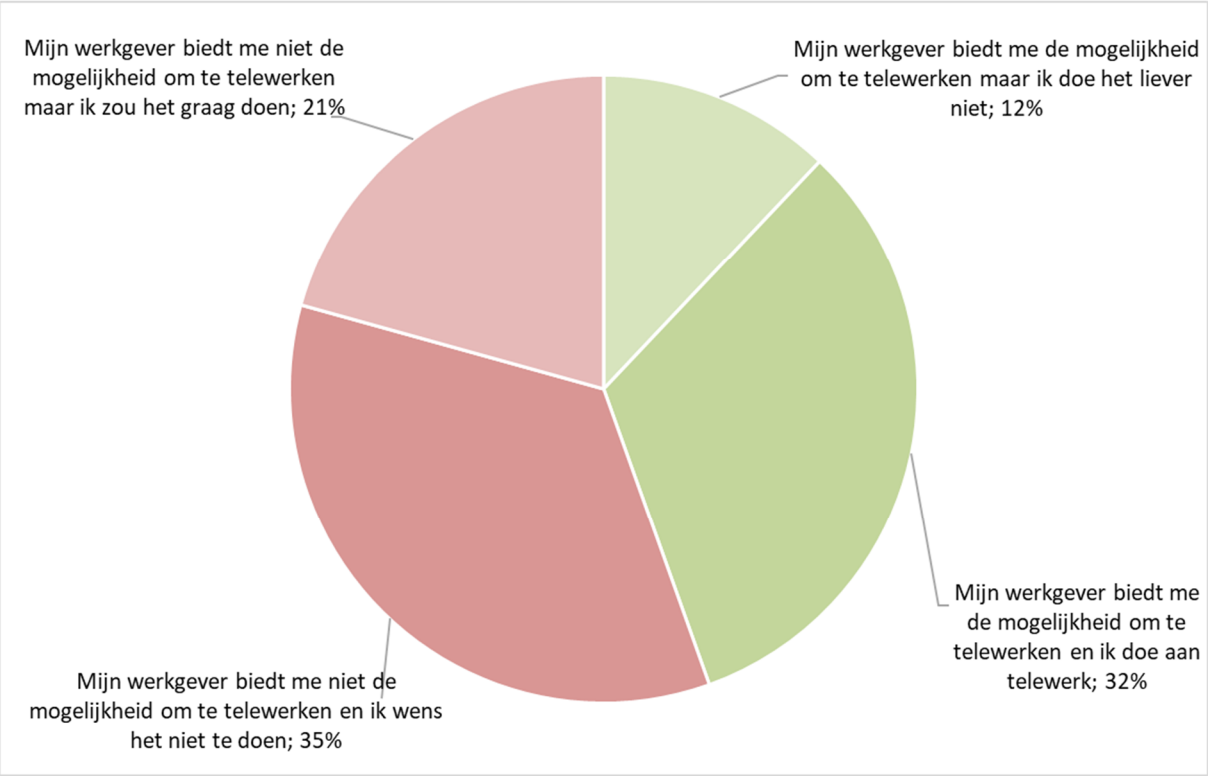

Figuur 11 Het telewerkbeleid van de werkgever en de wensen van de werknemers

Plaatsen en dagen waar(op) het telewerk plaatsvindt

Uit de enquêtegegevens blijkt dat het **meeste telewerk in de woonplaats van de werknemer** (95 % van de telewerkers in de enquête) wordt verricht. Satellietkantoren lijken nog maar weinig (7 %) te worden gebruikt. Deze laatste kunnen echter dichter bij de woonplaats liggen en bevinden zich vaak op bevoorrechte plaatsen (vlak bij openbaar vervoer, diensten, enz.). Zij zouden dus een positieve impact op de mobiliteit kunnen hebben en tegelijkertijd een comfortabel alternatief bieden voor de woonplaats van de werknemer.

Vrijdag, maandag en woensdag lijken de voorkeursdagen voor telewerk te zijn (zie Figuur 12 voor de verdeling van de telewerkdagen).

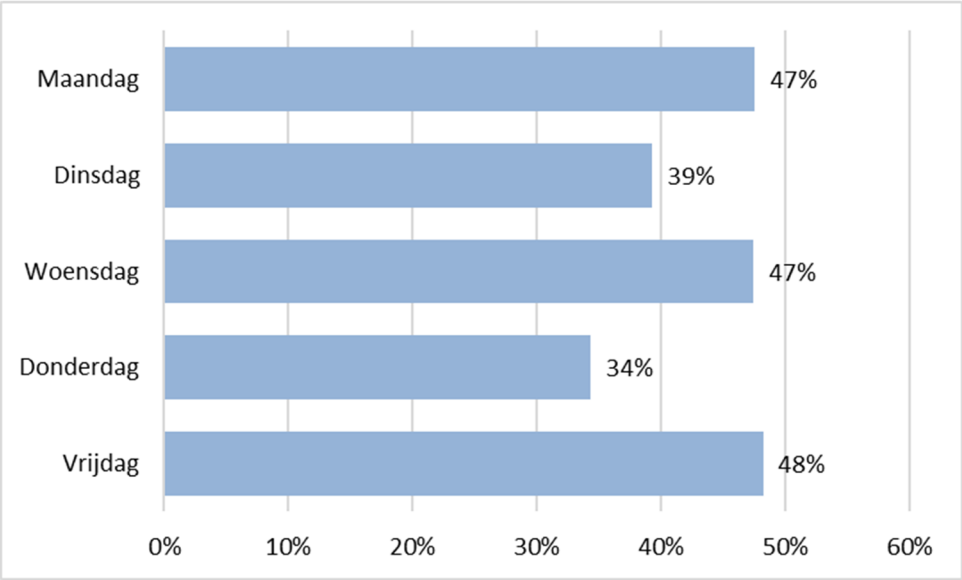

Figuur 12 Dagen van de week waarop het telewerk plaatsvindt

Hoewel 34 % van de respondenten aangaf 5 dagen per week op kantoor te willen werken, **lijkt een vrij evenwichtige verdeling de voorkeur van de respondenten** te genieten; d.w.z.**3 dagen op kantoor en 2 telewerkdagen** (voor 16 % van de respondenten) of **2 dagen op kantoor en 3 telewerkdagen** (voor 15 % van de respondenten).

Ideale verdeling tussen de telewerk- en kantoordagen	Percentage van keuzes
5 telewerkdagen	8 %
1 dag op kantoor + 4 telewerkdagen	11 %
2 dagen op kantoor + 3 telewerkdagen	15 %
3 dagen op kantoor + 2 telewerkdagen	16 %
4 dagen op kantoor + 1 telewerkdag	10 %
5 dagen op kantoor	34 %
5 dagen op kantoor met de mogelijkheid van telewerk op verzoek	6 %

Omstandigheden van het telewerk

Zoals blijkt uit Figuur 13 **zijn verschillende elementen belangrijk om in goede omstandigheden te kunnen telewerken**. Beschikken over **kantoormateriaal en IT-hulpmidelen**, **aangepast kantoormeubilair** en **vergoedingen** voor de kosten van thuiswerk (telefoon, internetaansluiting, water, verwarming, elektriciteit, enz.) zijn allemaal positieve factoren voor telewerk in goede omstandigheden. Ook **een management dat is aangepast** aan deze nieuwe werkorganisatie is voor meer dan de helft van de respondenten belangrijk.

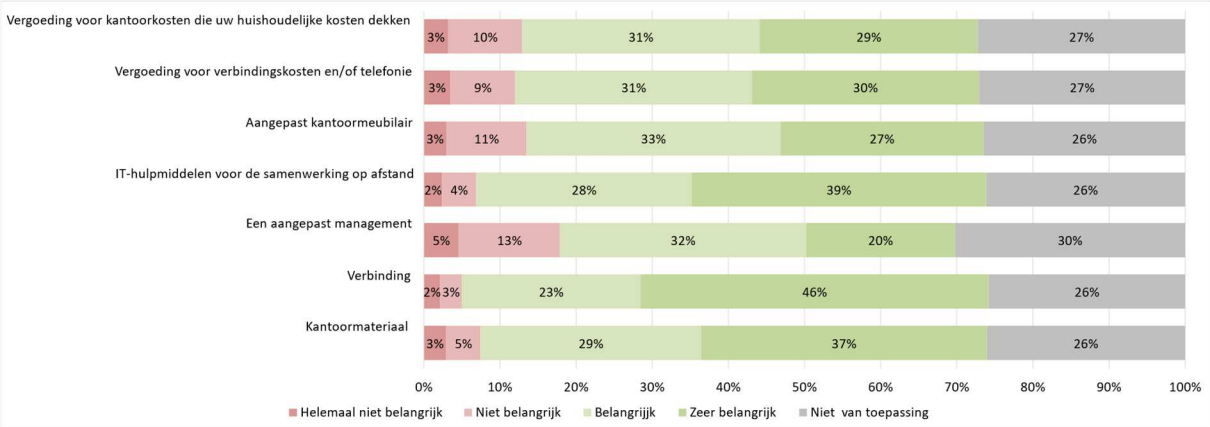

Figuur 13 De elementen voor telewerk in goede omstandigheden

Uit de gegevens blijkt ook dat **45 % van de telewerkers in de enquête een vergoeding** voor telewerk ontvangt (met een gemiddeld bedrag van 38,29 euro per maand).

De materiële middelen waarover telewerkers beschikken

De **meerderheid** van de telewerkers in de enquête beschikt over een **laptop**. Doorgaans werd deze laptop volledig door de werkgever betaald (voor 68 % van de telewerkers). 17 % van de telewerkende respondenten kocht deze zelf; en voor 6 % werd hij gedeeltelijk betaald door de werkgever (de desktopcomputer lijkt te zijn verdwenen ten gunste van de laptop of de tablet).
Een groot aantal telewerkers lijken zelf voor hun internetverbinding, smartphone en abonnement te betalen (deze kosten kunnen gedeeltelijk door een vergoeding van de werkgever worden gedekt).
Verrassend genoeg beschikt **een aanzienlijk aantal telewerkers in de enquête niet over een bureau en bureaustoel** (respectievelijk 30 % en 35 %). Bovendien blijken deze kosten vooralsnog zelden door de werkgevers te worden gedekt.
Meer dan **40 % van de telewerkers beschikt niet over een printer, extra toetsenbord of monitor**. Koptelefoons lijken wel deel uit te maken van de basisuitrusting die de werkgever voor telewerk ter beschikking stelt (45 % van de telewerkers in de enquête).
(Zie Figuur 14 voor de gedetailleerde uitrusting van telewerkers)

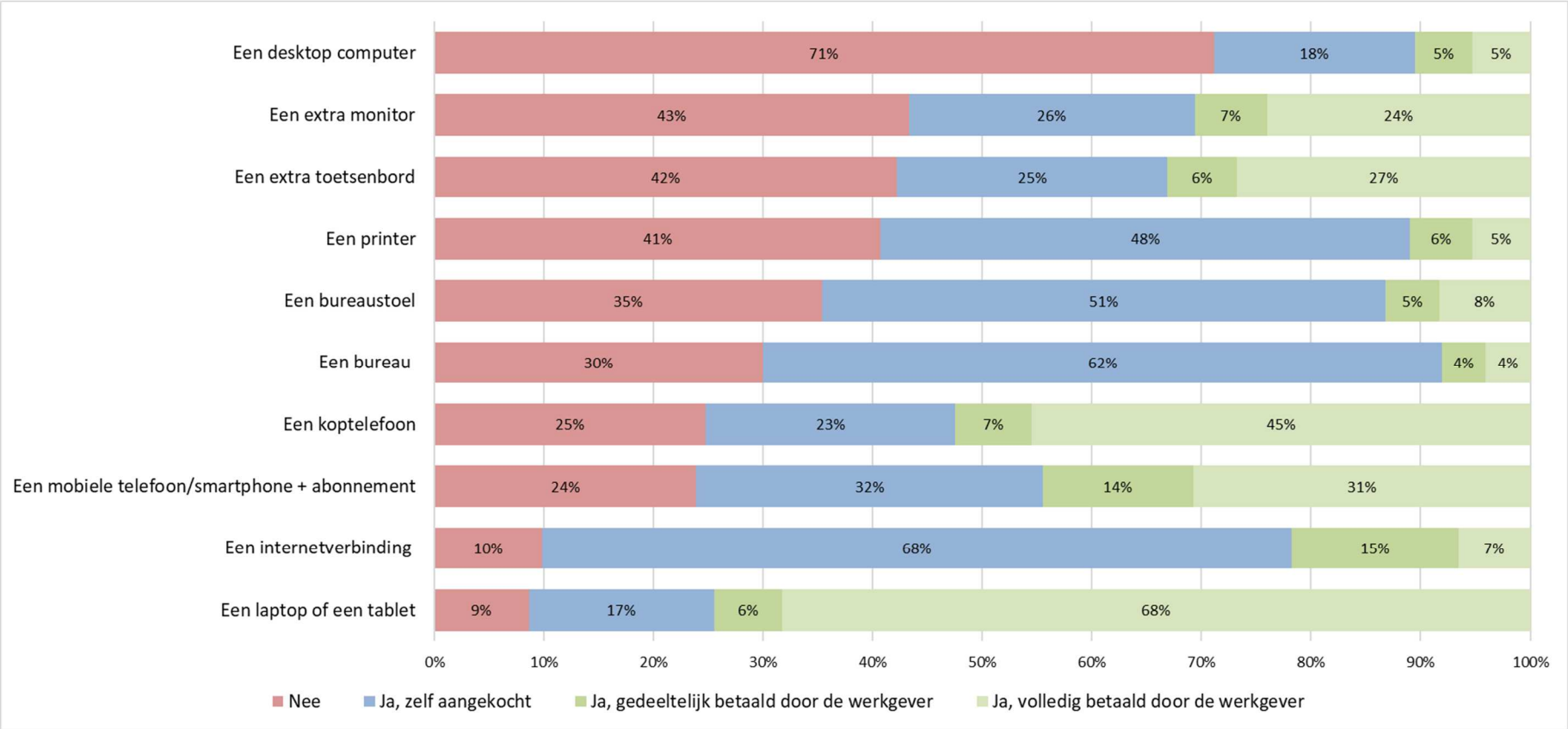

Figuur 14 De materiële middelen waarover telewerkers beschikken

Factoren die telewerk aanmoedigen of ontmoedigen

Een voor de hand liggende eerste vraag wanneer men telewerk overweegt, is na te gaan of iemands baan verenigbaar is met telewerk.

Logischerwijs zijn het vooral de niet-telewerkende respondenten die aangeven dat hun huidige baan onverenigbaar is met telewerk. Wel kan worden opgemerkt dat **16 % van de niet-telewerkers vindt dat hun huidige baan verenigbaar is met telewerk en 12 % gelooft dat dit kan mits er kleine aanpassingen worden aangebracht**. Deze gegevens kunnen erop wijzen dat er nog **marge is voor verruiming** op het vlak van telewerk. (Zie Figuur 15 voor de gedetailleerde antwoorden).

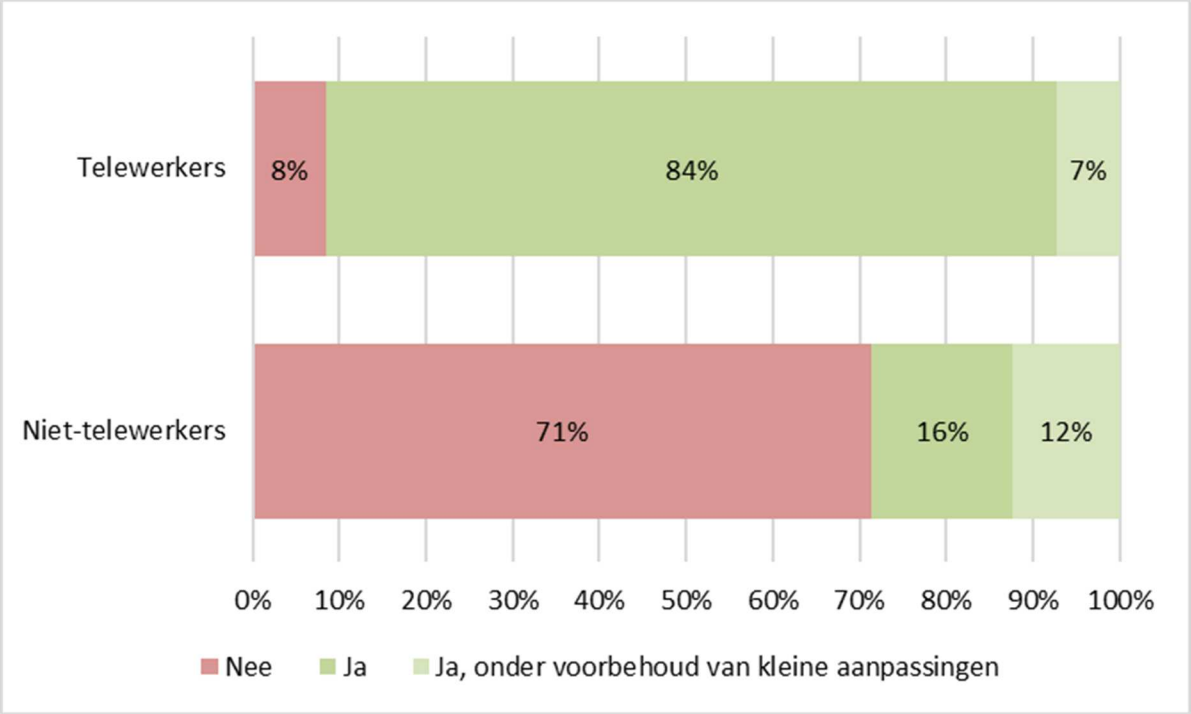

Figuur 15 Percentage niet-telewerkers versus telewerkers dat vindt dat hun huidige baan verenigbaar is met telewerk

Voor de respondenten zijn er **meerdere factoren die telewerk aanmoedigen**. **Tijdwinst** (door minder woon-werkverplaatsingen) en **een beter evenwicht tussen werk en privéleven** lijken de factoren die het meest aanmoedigend zijn (voor respectievelijk 60 % en 59 % van de respondenten). De overige factoren die wij ter beoordeling aan de respondenten hebben voorgelegd, blijven echter niet ver achter, zoals blijkt uit Figuur 16).

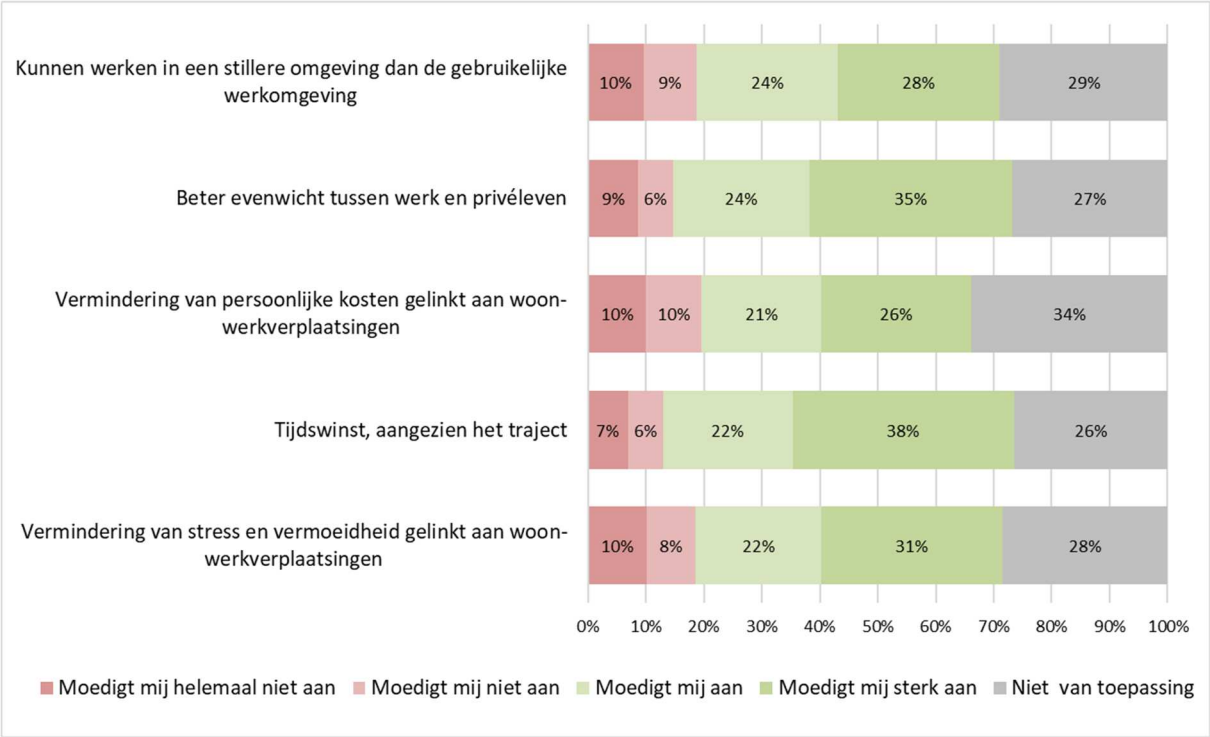

Figuur 16 Factoren die telewerk aanmoedigen

Het verlies van sociaal contact blijft de factor die het gros van de respondenten (41 %) **het meest ontmoedigt** om te telewerken. Ook de hogere kosten door thuiswerk (verwarming, elektriciteit, water, enz.) ontmoedigen telewerk voor meer dan een op de drie respondenten. (Zie Figuur 17 voor de gedetailleerde antwoorden).

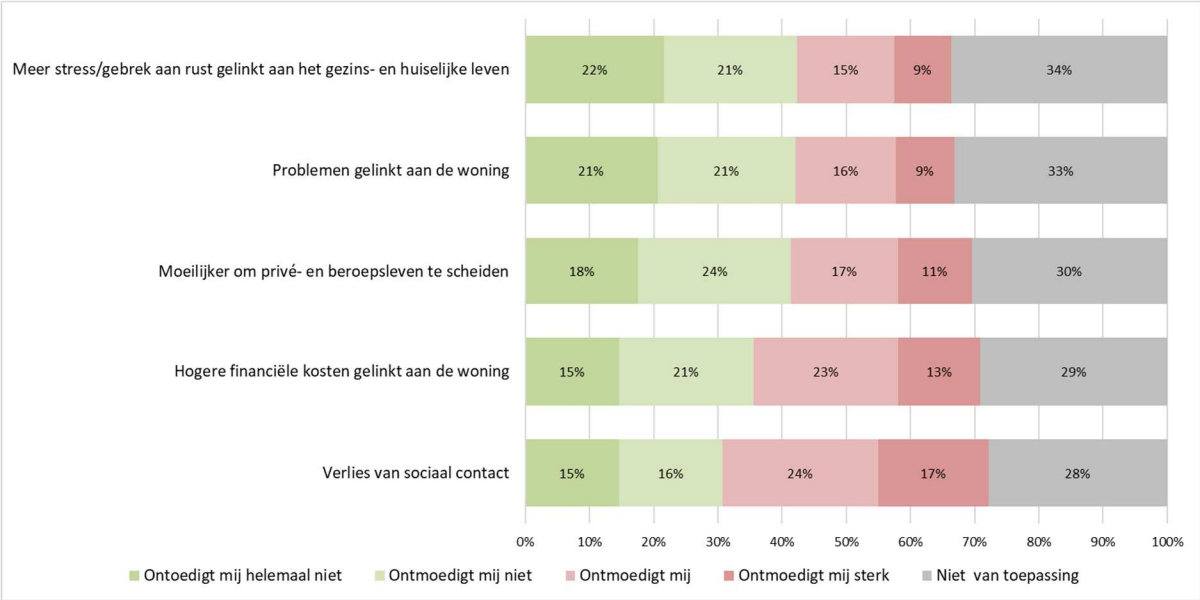

Figuur 17 Factoren die telewerk ontmoedigen

Telewerk en mobiliteit, kernboodschappen

- Uit de enquête blijkt dat **32 % van de respondenten minstens één dag per week telewerken**. Dit percentage ligt hoger voor **de Brusselaars** in de enquête met **43 % telewerkers** en lager voor de **Walen** in de enquête **met 28 % telewerkers**.
- Dankzij telewerk konden in 2022 **35 miljoen kilometers per dag** (waarvan **14 miljoen kilometers met de auto**) worden vermeden.
- Telewerk gebeurt meestal **in de woonplaats van de werknemers** en bij voorkeur op **maandag**, **woensdag** en **vrijdag**.
- Uit de enquête blijkt dat het aandeel telewerkers stijgt naarmate de woon-werkafstand toeneemt. **Boven de 50 km doet meer dan de helft van de respondenten** minstens één dag per week **aan telewerk**.
- Onder de werknemers die voor **hun woon-werkverplaatsingen de trein** nemen, zijn er **meer telewerkers dan niet-telewerkers,** 61 % versus 39 %.
- Bij een bepaald percentage van de telewerkers in de enquête kan worden vastgesteld dat de **winkel- en dienstengerelateerde verplaatsingen toenemen of dat deze door de week en overdag plaatsvinden in plaats van 's avonds, in het weekend of op verlofdagen** (respectievelijk 28 % en 32 %).
- Dankzij telewerk zouden sommige respondenten meer **gemotiveerd** zijn om het **openbaar vervoer in plaats van de auto naar het werk te nemen** (29 %), of om **hun fiets** van stal te halen **(30 %)** op dagen waarop zij (zouden) telewerken. Tevens zou telewerk iemand **toleranter** maken tegenover de **ongemakken** die zich bij **het te voet gaan of fietsen** (voor 40 % van de respondenten) of bij het gebruik van **het openbaar vervoer** (voor 30 % van de respondenten) kunnen voordoen.

FEDERALE OVERHEIDSDIENST
MOBILITEIT EN VERVOER

www.mobilit.belgium.be

Wettelijk depot (D/2022/13.831/14)

Verantwoordelijke uitgever : Emmanuelle Vandamme • Voorzitster • Vooruitgangstraat, 56 • 1210 Brussel